

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 193 (XXXVII) — Nr. 237

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marti, 18 martie 2025

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 405 din 24 septembrie 2024 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (5 ¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice și ale art. 31 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, în interpretarea dată prin Decizia nr. 51 din 11 noiembrie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept	2–5
Decizia nr. 495 din 17 octombrie 2024 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 404 din Codul penal, cu referire la sintagma „pune în pericol securitatea națională”, și ale art. 3 lit. f) din Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, cu referire la sintagma „orice alte acțiuni”	5–9
Decizia nr. 49 din 18 februarie 2025 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 alin. (3) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală	10–14
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
44. — Ordin al secretarului de stat al Departamentului pentru Relația cu Republica Moldova pentru aprobarea ghidului și a documentarului de finanțare nerambursabilă — D.R.R.M. 2025	15

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 405**

din 24 septembrie 2024

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (5¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice și ale art. 3¹ alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, în interpretarea dată prin Decizia nr. 51 din 11 noiembrie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Marian Enache	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scântei	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Ioana Marilena Chiorean	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Brezeanu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (5¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 71/2015, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 3¹ alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, în interpretarea dată prin Decizia nr. 51 din 11 noiembrie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, excepție ridicată de Garda de Coastă Constanța în Dosarul nr. 3.201/118/2019 al Tribunalului Constanța — Secția de contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.498D/2020.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care, în esență, pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate. Astfel, prin decizia menționată de autoarea excepției, Înalta Curte de Casație și Justiție, în exercitarea rolului prevăzut de art. 126 alin. (3) din Constituție, a dat o interpretare extensivă noțiunii de „salariu de bază” în sensul că acesta se referă și la „salariul funcției de bază” al polițiștilor. În același sens sunt și dispozițiile art. 93 alin. (2) din secțiunea a 11-a a capitolului II al anexei nr. VII la Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 11 septembrie 2020, pronunțată în Dosarul nr. 3.201/118/2019, **Tribunalul Constanța — Secția**

de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (5¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 71/2015, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 3¹ alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, în interpretarea dată prin Decizia nr. 51 din 11 noiembrie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de Garda de Coastă Constanța într-o cauză de contencios administrativ având ca obiect obligarea pârâtei Garda de Coastă Constanța să emită documentele prin care să se recalculeze salariul de bază și sporurile de care beneficiază angajații la nivelul maxim al acestora acordat în cadrul categoriei profesionale, respectiv familiei ocupaționale, începând cu 9 aprilie 2015 și pentru viitor.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** autoarea acesteia susține, în esență, că, prin interpretarea dată prin Decizia nr. 51 din 11 noiembrie 2019 sintagmei „salariu de bază” cuprinse în art. 1 alin. (5¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 și în art. 3¹ alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015, în sensul că aceasta se interpretează extensiv, astfel că se referă și la „salariul funcției de bază” al polițiștilor, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a adus atingere principiului constituțional al separației puterilor în stat, subrogându-se competențelor constituționale ale legiuitorului.

6. Se arată că, potrivit legislației-cadru privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, în vigoare în perioada 1 ianuarie 2020-prezent, polițiștii nu beneficiază de un salariu de bază, ca element salarial cuprins în cadrul veniturilor salariale reglementate de legislația respectivă pentru această categorie de personal cu statut special. Legislația-cadru a stabilit în mod distinct elementele salariale aferente fiecărei categorii de personal reglementate, astfel că polițiștii au fost identificați în soluțiile legislative adoptate ca politici salariale în perioada 1 ianuarie 2010-prezent după termenii specifici utilizați în aceeași legislație [salariul funcției de bază/salariul de funcție în cazul polițiștilor; art. 4 alin. (2) și (3) din anexa nr. IV la Legea-cadru nr. 330/2009 privind salarizarea unitară a personalului

plătit din fonduri publice, respectiv art. 4 alin. (2) și (3) din anexa nr. VII la Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice].

7. În conformitate cu dispozițiile art. 36 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, termenii de specialitate pot fi utilizați numai dacă sunt consacrați în domeniul de activitate la care se referă reglementarea, iar, în conformitate cu art. 37 alin. (1) din aceeași lege, în limbajul normativ aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceiași termeni.

8. Din interpretarea sistematică a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2014 reiese că dispozițiile art. 1 alin. (5¹) din aceasta reprezintă dispoziții derogatorii în raport cu reglementarea-cadru în materie [prevederile alin. (1) și (2) ale aceluiași articol, așa cum reiese chiar din textul normei derogatorii]. Potrivit prevederilor art. 15 alin. (3) din Legea nr. 24/2000, reglementarea este derogatorie dacă soluțiile legislative referitoare la o situație anume determinată cuprind norme diferite în raport cu reglementarea-cadru în materie, aceasta din urmă păstrându-și caracterul său general obligatoriu pentru toate celelalte cazuri.

9. Se arată că norma derogatorie instituită prin dispozițiile criticate este aplicabilă instituțiilor și autorităților publice pentru care legislația specifică în vigoare prevede în mod expres că personalul din cadrul acestora beneficiază de salariu de bază/indemnizație de încadrare. În situația în care legiuitorul ar fi urmărit ca prevederile menționate să fie aplicabile tuturor instituțiilor și autorităților publice, ar fi utilizat sintagma „salarii de bază/solde ale funcției de bază/salarii ale funcției de bază/indemnizații de încadrare”. În consecință, în situația în care politicile salariale adoptate de legiuitor în perioada 2010 până în prezent nu fac referire la termenii de specialitate aferenți elementelor salariale specifice polițiștilor, politicile salariale respective nu sunt aplicabile acestor categorii de personal decât dacă se menționează în mod expres acest fapt.

10. Având în vedere acestea și ținând cont de formularea soluțiilor legislative cuprinse în dispozițiile criticate referitoare la stabilirea la nivelul maxim aflat în plată a salariului de bază, se arată că aceste dispoziții nu se aplică polițiștilor.

11. Se mai arată că instanța supremă a înlăturat dispozițiile art. 36 alin. (3) și ale art. 37 alin. (1) din Legea nr. 24/2000. În contextul în care voința legiuitorului este evidentă în ceea ce privește categoriile profesionale vizate prin utilizarea sintagmei „salariu de bază/indemnizație de încadrare”, instanța supremă, practic, prin interpretarea dată, modifică opțiunea legiuitorului.

12. În final, se invocă Decizia Curții Constituționale nr. 242 din 19 aprilie 2016, paragrafele 17 și 18, prin care s-a reținut că legiuitorul are libertatea de a reglementa atât salarizarea în sistemul public, cât și creșteri salariale pentru o anumită categorie de personal plătit din fonduri publice, evident cu respectarea prevederilor Constituției. Curtea a mai reținut că art. 16 din Constituție vizează egalitatea în drepturi între cetățeni în ceea ce privește recunoașterea în favoarea acestora a unor drepturi și libertăți fundamentale, nu și identitatea de tratament juridic asupra aplicării unor măsuri, indiferent de natura lor. În felul acesta se justifică nu numai admisibilitatea unui regim juridic diferit față de anumite categorii de persoane, dar și necesitatea acestuia.

13. În concluzie, se susține că prin soluția pronunțată prin Decizia nr. 51 din 11 noiembrie 2019, instanța supremă a adus atingere principiului constituțional al separației puterilor în stat, subrogându-se competențelor constituționale ale legiuitorului.

14. **Tribunalul Constanța — Secția de contencios administrativ și fiscal** consideră, în esență, că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, deoarece Înalta Curte de Casație și Justiție nu a adus atingere principiului constituțional al separației puterilor în stat, subrogându-se competențelor constituționale ale legiuitorului, ci interpretarea dată are în vedere scopul urmărit de legiuitor la emiterea ordonanțelor de urgență ale Guvernului nr. 83/2014 și nr. 57/2015, respectiv de eliminare a inegalităților în salarizare și de înlăturare, astfel, a inechităților din sistemul de salarizare bugetar aplicabil în principal salariului de bază. De altfel, actele normative din care fac parte dispozițiile legale care fac obiectul excepției de neconstituționalitate nu prevăd în mod expres nicio excludere de la aplicare pentru polițiști, intenția legiuitorului nefiind de a restrânge aplicabilitatea textelor legale, forma literară a termenului „salariul de bază” fiind doar mai restrictivă față de înțelesul larg ce trebuie atribuit textelor interpretate. Un alt argument *a fortiori* este dat de reglementarea unor dispoziții tranzitorii în cuprinsul art. 93 alin. (2) din secțiunea a 11-a — „Alte dispoziții” a capitolului II al anexei nr. VII la Legea-cadru nr. 284/2010, în sensul indicării „salariului funcției de bază” drept noțiune echivalentă „salariului de bază” în contextul în care rezolvarea conflictului era necesară tocmai pentru că noțiunea de „salariu de bază” nu mai era una de actualitate în reglementarea salarizării polițiștilor.

15. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

16. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au transmis punctele de vedere solicitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

17. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

18. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie, potrivit încheierii de sesizare, dispozițiile art. 1 alin. (5¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 925 din 18 decembrie 2014, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 71/2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 6 aprilie 2015, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 3¹ alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 923 din 11 decembrie 2015, cu modificările și completările ulterioare, în interpretarea dată prin Decizia nr. 51 din 11 noiembrie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 64 din 30 ianuarie 2020. Dispozițiile criticate au următorul conținut:

— Art. 1 alin. (5¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014: „*Prin excepție de la prevederile alin. (1) și (2),*

personalul din aparatul de lucru al Parlamentului și din celelalte instituții și autorități publice, salarizat la același nivel, precum și personalul din cadrul Consiliului Concurenței și al Curții de Conturi, inclusiv personalul prevăzut la art. 5 din aceste instituții, care beneficiază de un quantum al salariilor de bază și al sporurilor mai mici decât cele stabilite la nivel maxim în cadrul aceleiași instituții sau autorități publice pentru fiecare funcție/grad/treaptă și gradație, va fi salarizat la nivelul maxim dacă își desfășoară activitatea în aceleași condiții.”;

— Art. 3¹ alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015: „*Prin excepție de la prevederile art. 1 alin. (1), începând cu luna august 2016, personalul plătit din fonduri publice care beneficiază de un quantum al salariilor de bază/indemnizațiilor de încadrare, aferent unui program normal al timpului de muncă, mai mic decât cel stabilit în plată la nivel maxim pentru fiecare funcție, grad/treaptă, gradație, vechime în funcție sau în specialitate, după caz, va fi salarizat la nivelul maxim al salariului de bază/indemnizației de încadrare din cadrul instituției sau autorității publice respective, dacă își desfășoară activitatea în aceleași condiții.”*

19. Prin Decizia nr. 51 din 11 noiembrie 2019, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit că termenul „salariu de bază” prevăzut de art. 1 alin. (5¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 și de art. 3¹ alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 se interpretează extensiv, în sensul că se referă și la „salariul funcției de bază” al polițiștilor.

20. Curtea observă că dispozițiile criticate din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 și din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 au fost abrogate prin art. 44 alin. (1) pct. 11, respectiv pct. 20 din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 492 din 28 iunie 2017. Ținând seama de jurisprudența Curții Constituționale, concretizată în Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, potrivit căreia sunt supuse controlului de constituționalitate și legile sau ordonanțele ori dispozițiile din legi sau din ordonanțe ale căror efecte juridice continuă să se producă și după ieșirea lor din vigoare, Curtea reține că obiect al excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 1 alin. (5¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 și ale art. 3¹ alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015, în interpretarea dată prin Decizia nr. 51 din 11 noiembrie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

21. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor din Constituție cuprinse în art. 1 alin. (4) privind principiul separației și echilibrului puterilor în cadrul democrației constituționale și în art. 61 alin. (1) privind rolul Parlamentului.

22. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că autoarea acesteia este nemulțumită de interpretarea pe care instanța supremă a dat-o prin Decizia nr. 51 din 11 noiembrie 2019, prin care a stabilit că termenul „salariu de bază” prevăzut de art. 1 alin. (5¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 și de art. 3¹ alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 se interpretează extensiv, în sensul că se referă și la „salariul funcției de bază” al polițiștilor.

23. Referitor la aceleași dispoziții de lege, criticate sub aceleași aspecte de aceeași autoare a excepției de neconstituționalitate, Curtea s-a mai pronunțat prin Decizia

nr. 95 din 5 martie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 830 din 21 august 2024, respingând, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate. În esență, la paragrafele 25-27 ale deciziei sus-menționate, Curtea Constituțională a reținut că instanța supremă are obligația de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, cu respectarea principiului fundamental al separației puterilor, consacrat de art. 1 alin. (4) din Constituție. Înalta Curte de Casație și Justiție nu are competența constituțională să instituie, să modifice sau să abroge norme juridice cu putere de lege ori să efectueze controlul de constituționalitate a acestora.

24. Cât privește Decizia nr. 51 din 11 noiembrie 2019, Curtea Constituțională a reținut că Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a procedat la o interpretare extensivă a sintagmei „salariu de bază”, ținând cont de voința legiuitorului de eliminare a inechităților existente în materie de salarizare. Pentru a decide astfel însă, instanța supremă și-a fundamentat decizia pe jurisprudența sa, respectiv Decizia nr. 23 din 26 septembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 899 din 9 noiembrie 2016, prin care a clarificat înțelesul dispozițiilor art. 1 alin. (5¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 în ceea ce privește identificarea categoriilor de personal plătit din fonduri publice cărora le este aplicabil nivelul maxim de salarizare prevăzut de acest articol de lege, făcând trimitere, de asemenea, la toate cele patru tipuri de elemente salariale principale (de bază), respectiv salariul de bază/solda funcției de bază/salariul funcției de bază/indemnizația de încadrare. De asemenea, Înalta Curte de Casație și Justiție a avut în vedere statuările cu valoare de principiu ale Curții Constituționale reținute în Decizia nr. 794 din 15 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1029 din 21 decembrie 2016, referitoare la egalitatea de tratament sub aspectul salarizării pe care o impune situația juridică a personalului bugetar de același grad, aceeași gradație, vechime în funcție sau în specialitate și aceleași studii. Totodată, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a invocat argumente reținute în Decizia sa nr. 30 din 17 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1025 din 20 decembrie 2016, referitoare la echivalența sintagmei „salariu de bază” cu cea de „salariu al funcției de bază”.

25. Prin urmare, Curtea Constituțională a constatat că interpretarea dată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept prin Decizia nr. 51 din 11 noiembrie 2019 s-a fundamentat pe o interpretare teleologică având ca fundament considerente constituționale, legale și jurisprudențiale, care înlătură echivocul normativ. Stabilind înțelesul sintagmei „salariu de bază”, instanța supremă nu s-a substituit legiuitorului — întrucât sensul stabilit noimei nu o modifică, nici nu o completează —, ci, din contră, a realizat un echilibru între spiritul și litera legii, între exigențele de redactare și scopul urmărit de legiuitor. Prin urmare, instanța supremă nu s-a substituit autorității legiuitoare, astfel că a fost respectat principiul separației și echilibrului puterilor în cadrul democrației constituționale.

26. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să schimbe jurisprudența Curții Constituționale, atât soluția, cât și considerentele cuprinse în decizia menționată își păstrează valabilitatea și în cauza de față.

27. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Garda de Coastă Constanța în Dosarul nr. 3.201/118/2019 al Tribunalului Constanța — Secția de contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 1 alin. (5¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice și ale art. 3¹ alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, în interpretarea dată prin Decizia nr. 51 din 11 noiembrie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Constanța — Secția de contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 24 septembrie 2024.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,

Ioana Marilena Chiorean

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 495

din 17 octombrie 2024

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 404 din Codul penal, cu referire la sintagma „pune în pericol securitatea națională”, și ale art. 3 lit. f) din Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, cu referire la sintagma „orice alte acțiuni”

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciocină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Mihaela Ionescu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Nicoleta-Ecaterina Eucarie.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 404 din Codul penal raportat la art. 3 lit. f) din Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, excepție ridicată de Attila-Csaba Pantics și de Levente Pantics în Dosarul nr. 1.943/2/2019* al Curții de Apel București — Secția a II-a penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.618D/2020.

2. La apelul nominal se prezintă, pentru autorii excepției, domnul avocat Mihnea Stoica, având împuternicire avocațială depusă la dosar. Lipsește cealaltă parte. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul apărătorului prezent, care solicită admiterea excepției de neconstituționalitate, reiterând susținerile cuprinse în notele scrise aflate la dosar.

4. Reprezentantul Ministerului Public, având cuvântul, pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate și, în acest sens, invocă unele considerente ale deciziilor Curții Constituționale nr. 91 din 28 februarie 2018 și nr. 802 din 6 decembrie 2018.

5. În replică, apărătorul prezent subliniază că motivele de neconstituționalitate formulate nu privesc interpretarea legii.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

6. Prin Încheierea din 28 septembrie 2020, pronunțată în Dosarul nr. 1.943/2/2019*, **Curtea de Apel București — Secția a II-a penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 404 din Codul penal raportat la art. 3 lit. f) din Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României.** Excepția a fost ridicată de Attila-Csaba Pantics și de Levente Pantics într-o cauză în care autorii excepției au fost trimiși în judecată, printre altele, pentru complicitate la comunicarea de informații false, faptă prevăzută de art. 48 din Codul penal raportat la art. 404 din Codul penal.

7. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorii acesteia susțin, în esență, că referirea la sintagma „pune în pericol securitatea națională” din cuprinsul dispozițiilor art. 404 din Codul penal, care conturează urmarea imediată a infracțiunii, și sintagma „orice alte acțiuni” din cuprinsul dispozițiilor art. 3 lit. f) din Legea nr. 51/1991 sunt lipsite de precizie și de claritate, astfel încât contravin dispozițiilor invocate din Legea fundamentală, precum și exigențelor stabilite în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, privind calitatea legii. Susțin, totodată, că restrângerea libertăților invocate nu este proporțională cu situația care a determinat-o, în condițiile în care nu este precis conturată, permițând astfel o extindere arbitrară și nelimitată a ipotezelor în care restrângerea poate surveni. Mai mult, în lipsa dispozițiilor legale care să contureze limitele restrângerii libertății de expresie și a libertății de asociere, reglementările criticate aduc atingere însăși existenței acestor libertăți, care pot fi suprimate printr-un eventual abuz al organelor judiciare.

8. Curtea de Apel București — Secția a II-a penală apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În acest sens, reține, pe de o parte, în ceea ce privește dispozițiile art. 404 din Codul penal, că ceea ce se solicită, prin considerentele pe fond expuse de autori, este o interpretare a acestor norme legale, atribuit dat exclusiv în competența instanței de judecată, iar nu a Curții Constituționale, iar, pe de altă parte, în ceea ce privește celelalte dispoziții cu privire la care s-a invocat excepția de neconstituționalitate, reține că sintagma criticată este suficient de bine redactată juridic și suficient de previzibilă pentru ca un inculpat să cunoască exact despre ce este vorba cu privire la textul de lege respectiv.

9. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

10. Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului nu au transmis punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile apărătorului prezent, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Cu privire la modul în care instanța judecătorească a ales să sesizeze instanța constituțională, Curtea observă că, în cauza de față, Curtea de Apel București — Secția a II-a penală a procedat la „sesizarea Curții Constituționale” prin considerentele Încheierii din 28 septembrie 2020, pronunțată în Dosarul nr. 1.943/2/2019*, și nu prin dispozitivul acesteia. Or, dispozitivul este partea cea mai importantă, esențială, a unei hotărâri judecătorești. Prin dispozitiv sunt soluționate toate cererile părților, indiferent dacă sunt cereri principale, accesorii sau incidentale. Întrucât excepția de neconstituționalitate reprezintă un incident procedural prin intermediul căruia autorii au solicitat instanței judecătorești sesizarea Curții Constituționale în vederea efectuării controlului de constituționalitate, instanța, exercitându-și competența prevăzută de lege, ar fi trebuit să constate admisibilitatea excepției, în cadrul considerentelor hotărârii, și să dispună sesizarea Curții, prin dispozitivul aceleiași hotărâri. Într-adevăr, în speță, instanța de judecată în mod eronat a sesizat Curtea Constituțională prin considerente, și nu prin dispozitivul încheierii. Însă o atare eroare nu este opozabilă Curții

Constituționale, pentru că, în caz contrar, aceasta s-ar răsfrânge asupra autorilor excepției de neconstituționalitate în mod negativ. În consecință, Curtea apreciază că este legal sesizată. În acest sens, a se vedea *mutatis mutandis* Decizia nr. 527 din 11 octombrie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 990 din 8 noiembrie 2005.

12. Prin urmare, fiind vorba despre o greșeală materială, Curtea reține că nu sunt aplicabile prevederile Hotărârii Plenului Curții Constituționale nr. 26 din 16 decembrie 2010 privind actele de sesizare a Curții Constituționale în temeiul art. 146 lit. d) din Constituție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 870 din 27 decembrie 2010, prin care s-a statuat expres că „Dispozitivul încheierii se va referi la soluția instanței cu privire la sesizarea Curții Constituționale” (în același sens sunt Decizia nr. 226 din 15 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 410 din 3 iunie 2014, paragrafele 9 și 10, Decizia nr. 709 din 9 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 173 din 23 februarie 2018, paragraful 11, și Decizia nr. 279 din 17 mai 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 676 din 6 iulie 2022, paragraful 28).

13. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

14. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie, potrivit încheierii de sesizare, dispozițiile art. 404 din Codul penal raportat la art. 3 lit. f) din Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României. Având în vedere notele scrise ale autorilor, Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 404 din Codul penal, cu referire la sintagma „pune în pericol securitatea națională”, și ale art. 3 lit. f) din Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 190 din 18 martie 2014, cu referire la sintagma „orice alte acțiuni”, care au următorul cuprins:

— Art. 404 din Codul penal: „*Comunicarea sau răspândirea, prin orice mijloace, de știri, date sau informații false ori de documente falsificate, cunoscând caracterul fals al acestora, dacă prin aceasta se pune în pericol securitatea națională, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.*”;

— Art. 3 lit. f) din Legea nr. 51/1991: „*Constituie amenințări la adresa securității naționale a României următoarele: (...) f) subminarea, sabotajul sau orice alte acțiuni care au ca scop înlăturarea prin forță a instituțiilor democratice ale statului ori care aduc atingere gravă drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor români sau pot aduce atingere capacității de apărare ori altor asemenea interese ale țării, precum și actele de distrugere, degradare ori aducere în stare de neîntrebuințare a structurilor necesare bunei desfășurări a vieții social-economice sau apărării naționale.*”.

15. În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, prevederile criticate contravin atât dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (5), potrivit căruia, în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie, ale art. 20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, ale art. 21 alin. (3) potrivit căruia părțile au dreptul la un proces echitabil, ale art. 30 referitor la libertatea de exprimare, art. 40 privind dreptul de asociere, precum și ale art. 53 alin. (2) referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, cât și prevederilor art. 6 privind dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

16. Examinând excepția de neconstituționalitate, având în vedere prevederile art. 30 alin. (2) și ale art. 76 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții

Constituționale, precum și ale art. 47 alin. (1) și (3) din Regulamentul de organizare și funcționare a Curții Constituționale, Curtea Constituțională a solicitat Curții de Apel București — Secția a II-a penală, prin Adresa înregistrată cu nr. 8.028 din 22 august 2024, să comunice dacă în Dosarul nr. 1.943/2/2019* au fost autorizate, în baza art. 3 lit. f) din Legea nr. 51/1991, activități specifice culegerii de informații. Prin Adresa înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 8.398 din 11 septembrie 2024, Curtea de Apel București — Secția a II-a penală a comunicat că, din verificările efectuate în cauza ce formează obiectul Dosarului nr. 1.943/2/2019*, nu au fost identificate documente din care să rezulte că au fost autorizate, în baza art. 3 lit. f) din Legea nr. 51/1991, activități specifice culegerii de informații.

17. În aceste condiții, în ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 lit. f) din Legea nr. 51/1991, cu referire la sintagma „orice alte acțiuni”, Curtea constată că este incidentă una dintre cauzele de inadmisibilitate a excepțiilor de neconstituționalitate, expres consacrate de dispozițiile art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, respectiv lipsa legăturii textului de lege criticat cu cauza în care a fost ridicată excepția.

18. Conform art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, „*Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei în orice fază a litigiului și oricare ar fi obiectul acestuia*”. Or, „*legătura cu soluționarea cauzei*” presupune atât aplicabilitatea textului criticat în cauza dedusă judecării, cât și necesitatea invocării excepției de neconstituționalitate în scopul restabilirii stării de legalitate, condiții ce trebuie întrunite cumulativ, pentru a fi satisfăcute exigențele pe care le impun dispozițiile art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 în privința pertinentei excepției de neconstituționalitate în desfășurarea procesului (Decizia nr. 438 din 8 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 600 din 12 august 2014, paragraful 15).

19. În cazul excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 lit. f) din Legea nr. 51/1991, cu referire la sintagma „orice alte acțiuni”, nu rezultă o asemenea legătură a textului de lege criticat cu cauza concretă în care excepția de neconstituționalitate a fost ridicată, câtă vreme, potrivit adresei instanței de judecată, menționată anterior, în cauză nu au fost identificate documente din care să rezulte că au fost autorizate, în baza art. 3 lit. f) din Legea nr. 51/1991, activități specifice culegerii de informații, cu consecința respingerii excepției de neconstituționalitate ca inadmisibilă, în raport cu dispozițiile art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, astfel cum au fost interpretate de Curtea Constituțională în jurisprudența sa.

20. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 404 din Codul penal, Curtea reține că infracțiunea de comunicare de informații false corespunde, în mare parte, cu aceea prevăzută de art. 168¹ din Codul penal din 1969, sub aspectul denumirii marginale, al conținutului constitutiv și al tratamentului sancționator. Deosebirea dintre norma penală anterioară și cea în vigoare privește introducerea în actuala reglementare a cerinței ca făptuitorul să cunoască caracterul fals al știrilor, datelor sau informațiilor ori documentelor falsificate pe care le comunică sau răspândește, precum și înlocuirea sintagmei „siguranța statului” cu „securitate națională”. Obiectul juridic special al infracțiunii constă în relațiile sociale referitoare la securitatea națională, care trebuie protejate împotriva acțiunilor de comunicare sau răspândire de știri, date, informații false ori de documente falsificate care pot pune în

pericol această valoare socială. Elementul material al infracțiunii se realizează printr-o acțiune de comunicare sau răspândire de știri, date, informații ori de documente false ori falsificate. Pentru întregirea elementului material trebuie îndeplinite două cerințe esențiale. Pe de o parte, este necesar ca știrile, datele, informațiile sau documentele să fie false ori falsificate, iar făptuitorul să cunoască acest aspect. Pe de altă parte, este necesar ca acțiunea de comunicare sau de răspândire de știri, date, informații false ori documente falsificate să pună în pericol securitatea națională. Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru securitatea națională.

21. Autorii excepției susțin că sintagma „pune în pericol securitatea națională”, care conturează urmarea imediată a infracțiunii de comunicare de informații false, este lipsită de claritate și de precizie, astfel încât textul criticat contravine dispozițiilor invocate din Legea fundamentală, precum și exigențelor stabilite în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind calitatea legii.

22. Având în vedere criticile astfel formulate cu privire la sintagma „pune în pericol securitatea națională”, din cuprinsul art. 404 din Codul penal, Curtea reiterează considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 91 din 28 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 348 din 20 aprilie 2018, paragrafele 42-53, prin care a determinat sfera de cuprindere a termenului „securitate națională”. Astfel, în decizia precitată, Curtea a constatat că, adoptată fiind în anul 1991, Constituția prevedea, în art. 49 (devenit art. 53 după revizuire), „apărarea siguranței naționale” printre scopurile care pot sta la baza restrângerii exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți. Ca urmare a revizuirii din anul 2003, conceptul de „siguranță națională” este înlocuit cu cel de „securitate națională”. Totodată, în ceea ce privește revizuirea Legii fundamentale din anul 2003, Curtea a observat că, în Raportul asupra amendamentelor la Propunerea legislativă privind revizuirea Constituției întocmit de Comisia pentru elaborarea propunerii legislative privind revizuirea Constituției, referitor la înlocuirea sintagmei „siguranță națională” cu cea de „securitate națională”, s-a precizat că „sintagma «securitate națională» este utilizată atât în Uniunea Europeană, cât și în cadrul NATO cu un conținut ce asigură compatibilitatea țării noastre cu standardele de apărare colectivă ale acestora, iar termenul «siguranță națională» era utilizat numai în perioada antebelică”. În acest context, Curtea a constatat că Legea nr. 51/1991, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 163 din 7 august 1991, reglementa, potrivit titlului său, siguranța națională a României. Ulterior, prin Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 515 din 14 august 2013, sintagma „siguranță națională” a fost înlocuită cu sintagma „securitate națională”, atât în titlul, cât și în cuprinsul Legii nr. 51/1991.

23. De asemenea, Curtea a reținut că, în același raport, anterior menționat, referitor la introducerea în Legea fundamentală a unui nou articol cu denumirea marginală „Securitatea națională”, care conținea definirea acestei noțiuni, Comisia pentru elaborarea propunerii legislative privind revizuirea Constituției a precizat că „noțiunea de «securitate națională», prin diversitatea, complexitatea și dinamica ei, este necesar a fi de domeniul legiuitorului ordinar, nu constituant, deoarece tocmai datorită acestei caracteristici orice definiție s-ar putea dovedi inadecvată”. Curtea a observat că, în ceea ce privește Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, securitatea națională este menționată în art. 8 paragraful 2 și în art. 10 și 11 ca un prim scop legitim

care poate sta la baza restrângerii drepturilor și libertăților prevăzute de aceste prevederi. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nu definește termenul de „securitate națională”, Curtea Europeană a Drepturilor Omului statuând că acesta nu poate fi definit în mod exhaustiv, bucurându-se de un nivel de elasticitate și flexibilitate, care se reflectă în marja de apreciere a statului în această materie. Astfel, instanța de la Strasbourg a reținut că principiile accesibilității și previzibilității nu necesită o definiție exhaustivă a noțiunii de „interese ale securității naționale”. Multe legi care prin obiectul lor de reglementare trebuie să prezinte un anumit grad de flexibilitate intră, în mod inevitabil, în categoria celor care folosesc termeni care sunt într-o măsură mai mare sau mai mică vagi și a căror interpretare și aplicare sunt chestiuni de practică (Decizia de inadmisibilitate din 2 aprilie 1993, pronunțată în Cauza *Esbester împotriva Regatului Unit*).

24. Curtea a reținut că termenul „securitate națională” este unul plurivalent. Astfel, din punctul de vedere al art. 53 alin. (1) din Constituție, se poate vorbi de securitate militară, economică, financiară, informatică, socială a țării. Oricare dintre aceste tipuri de securitate poate fi ținta unei amenințări interne sau externe, motiv pentru care legiuitorul ar putea recurge la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți constituționale. De asemenea, s-a precizat că termenul „siguranță națională” vizează protecția statului, mai ales în ceea ce privește integritatea teritorială și independența națională, și că siguranța sau securitatea socială vizează protecția societății.

25. Referitor la noțiunea „securitate națională”, Curtea a reținut că, în jurisprudența sa, a statuat că aceasta nu implică numai securitatea militară, deci domeniul militar, ci are și o componentă socială și economică. Astfel, nu numai existența unei situații *manu militari* atrage aplicabilitatea noțiunii de „securitate națională” din textul art. 53 din Legea fundamentală, ci și alte aspecte din viața statului — precum cele economice, financiare, sociale — care ar putea afecta însăși ființa statului prin amploarea și gravitatea fenomenului. Totodată, Curtea a observat că sfera de aplicare a art. 53 din Legea fundamentală nu se circumscrie numai situațiilor prevăzute de art. 93 din Constituție, adică instituirii stării de asediu sau a stării de urgență (Decizia nr. 872 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010). În acest sens, prin Decizia nr. 1.414 din 4 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 796 din 23 noiembrie 2009, Curtea a statuat, de exemplu, că situația de criză financiară mondială ar putea afecta, în lipsa unor măsuri adecvate, stabilitatea economică a țării și, implicit, securitatea națională. Așa fiind, Curtea a constatat că, deși sintagma în discuție a fost, în mod tradițional, asociată cu apărarea militară a statului, sfera de cuprindere a acesteia transcende strategiilor exclusiv militare, înglobând elemente și mijloace nonmilitare, primelor adăugându-li-se componente de natură economică, financiară, tehnologică etc.

26. Curtea a constatat, totodată, că noțiunea „securitate națională” este folosită ca o continuare și dezvoltare a celei de „siguranță națională”, în condițiile în care definirea acestora este identică, potrivit art. 1 din Legea nr. 51/1991 al cărui conținut este același de la intrarea în vigoare a legii până în prezent. Astfel, potrivit art. 1 din Legea nr. 51/1991, „*Prin securitatea națională a României se înțelege starea de legalitate, de echilibru și de stabilitate socială, economică și politică necesară existenței și dezvoltării statului național român ca stat suveran, unitar, independent și indivizibil, menținerii ordinii de drept, precum și a climatului de exercitare neîngrădită a drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale ale cetățenilor, potrivit principiilor și normelor democratice statornicite prin Constituție*”.

Potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 51/1991, realizarea securității naționale se înfăptuiește prin cunoașterea, prevenirea și înlăturarea amenințărilor interne sau externe ce pot aduce atingere valorilor prevăzute în art. 1 din același act normativ. Astfel, Curtea a constatat că realizarea securității naționale nu reprezintă o proiecție viitoare, ci este un proces continuu care menține starea de securitate națională existentă. În acest sens, Curtea a statuat că, spre deosebire de „apărarea țării”, care presupune posibilitatea unei intervenții active, dinamice în cazul unor atacuri sau al unor acțiuni ostile din exterior, „securitatea națională” implică activități destinate menținerii unei stări preexistente de liniște și de siguranță internă (Decizia nr. 80 din 16 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 246 din 7 aprilie 2014, paragraful 343).

27. În aceste condiții, Curtea constată că cele statuate cu privire sfera de cuprindere a noțiunii „securitate națională” sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în ceea ce privește infracțiunea de comunicare de informații false, iar, cu privire la sintagma „pune în pericol”, reține că dreptul penal se caracterizează, printre altele, prin autonomie conceptuală, principiu potrivit căruia legiuitorul poate defini anumiți termeni și anumite expresii în cuprinsul legii penale, dându-le acestora o semnificație specifică dreptului penal, diferită de cea uzuală. *Per a contrario*, nedefinirea prin legea penală a unor noțiuni și sintagme utilizate în cuprinsul normelor penale semnifică intenția legiuitorului de a le conferi acestora înțelesul ce rezultă din sensul comun al termenilor. Or, sensul comun al sintagmei „pune în pericol” este acela de „a periclita”, „a primejdui”.

28. Deși noțiunea „securitate națională” nu este definită în cuprinsul legii penale, jurisprudența instanței de control constituțional a clarificat sfera de cuprindere a acesteia. Prin urmare, dreptul de apreciere conferit organelor judiciare nu este unul discreționar, astfel cum susțin autorii excepției de neconstituționalitate, de natură să determine interpretări subiective ale dispozițiilor art. 404 din Codul penal, cu atât mai mult cu cât norma de incriminare analizată prevede, astfel cum am arătat, și o altă cerință esențială pentru întregirea elementului material al infracțiunii de comunicare de informații false, respectiv cerința ca făptuitorul să cunoască caracterul fals ori falsificat al știrilor, datelor, informațiilor sau documentelor pe care le comunică sau răspândește, astfel încât faptele anterior menționate să poată fi încadrate în sfera de aplicare a textului criticat. Această din urmă cerință esențială, stabilită în cuprinsul normei de incriminare criticate, va fi coroborată, *ex lege*, de către organele judiciare, cu cerința ca acțiunea de comunicare sau de răspândire de știri, date, informații ori de documente falsificate să pună în pericol securitatea națională.

29. În aceste condiții, Curtea constată că norma penală criticată reglementează suficiente criterii obiective pentru ca destinatarii legii penale să poată determina, în fiecare situație concretă, dacă faptele pe care le comit se încadrează în prevederile art. 404 din Codul penal.

30. Cu privire la standardele constituționale și convenționale invocate de autori, Curtea Constituțională a reținut, în jurisprudența sa, spre exemplu, prin Decizia nr. 717 din 29 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 216 din 23 martie 2016, paragrafele 30 și 31, făcând trimitere la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, că legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele aplicabile, această cerință fiind îndeplinită atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe și în urma obținerii unei asistențe judiciare adecvate, care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa pe care o riscă în

virtutea acestora. Totodată, Curtea de la Strasbourg a statuat că noțiunea de „drept” folosită la art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale corespunde celei de „lege” care apare în alte articole din Convenție și înglobează atât prevederile legale, cât și practica judiciară, presupunând cerințe calitative, îndeosebi cele ale accesibilității și previzibilității [Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Cantoni împotriva Franței*, paragraful 29, Hotărârea din 22 iunie 2000, pronunțată în Cauza *Coëme și alții împotriva Belgiei*, paragraful 145, Hotărârea din 7 februarie 2002, pronunțată în Cauza *E.K. împotriva Turciei*, paragraful 51, Hotărârea din 29 martie 2006, pronunțată în Cauza *Achour împotriva Franței*, paragrafele 41 și 42, Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în Cauza *Dragotoniou și Militaru-Pidhorni împotriva României*, paragrafele 33 și 34, Hotărârea din 12 februarie 2008, pronunțată în Cauza *Kafkaris împotriva Ciprului*, paragraful 140, Hotărârea din 20 ianuarie 2009, pronunțată în Cauza *Sud Fondi srl și alții împotriva Italiei*, paragrafele 107 și 108, Hotărârea din 17 septembrie 2009, pronunțată în Cauza *Scoppola împotriva Italiei (nr. 2)*, paragrafele 93, 94 și 99, Hotărârea din 21 octombrie 2013, pronunțată în Cauza *Del Rio Prada împotriva Spaniei*, paragrafele 78, 79 și 91]. De asemenea, instanța de contencios constituțional a constatat că semnificația noțiunii de „previzibilitate” depinde într-o mare măsură de conținutul textului despre care este vorba și de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și de calitatea destinatarilor săi și că principiul previzibilității legii nu se opune ideii ca persoana în cauză să fie determinată să recurgă la îndrumări clarificatoare pentru a putea evalua, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea rezulta dintr-o anumită faptă. Prin aceeași jurisprudență s-a arătat că, având în vedere principiul aplicabilității generale a legilor, Curtea de la Strasbourg a reținut că formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile standard de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. Astfel, numeroase legi folosesc, prin forța lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, ale căror interpretare și aplicare depind de practică. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o

normă de drept penal. Nevoia de elucidare a punctelor neclare și de adaptare la circumstanțele schimbătoare va exista întotdeauna. Din nou, deși certitudinea este extrem de dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă, or, legea trebuie să fie capabilă să se adapteze schimbărilor de situație. Rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor, dezvoltarea progresivă a dreptului penal prin intermediul jurisprudenței ca izvor de drept fiind o componentă necesară și bine înrădăcinată în tradiția legală a statelor membre. Prin urmare, art. 7 paragraful 1 din Convenție nu poate fi interpretat ca interzicând clarificarea graduală a regulilor răspunderii penale pe calea interpretării judiciare de la un caz la altul, cu condiția ca rezultatul să fie coerent cu substanța infracțiunii și să fie în mod rezonabil previzibil (Hotărârea din 22 noiembrie 1995, pronunțată în Cauza *S.W. împotriva Regatului Unit*, paragraful 36, Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în Cauza *Dragotoniou și Militaru-Pidhorni împotriva României*, paragrafele 36 și 37, Hotărârea din 12 februarie 2008, pronunțată în Cauza *Kafkaris împotriva Ciprului*, paragraful 141, Hotărârea din 21 octombrie 2013, pronunțată în Cauza *Del Rio Prada împotriva Spaniei*, paragrafele 92 și 93).

31. Pentru toate aceste motive, Curtea constată că dispozițiile legale criticate sunt clare, precise și previzibile, ele fiind în acord cu exigențele specifice calității legii și ale principiului legalității incriminării și a pedepsei, astfel cum acestea sunt reglementate la art. 1 alin. (5) din Constituție și la art. 7 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

32. În ceea ce privește pretinsa încălcare, prin dispozițiile art. 404 din Codul penal, a dispozițiilor art. 21 alin. (3) din Constituție și ale art. 6 din Convenție, Curtea reține că acestea nu sunt aplicabile în prezenta cauză, întrucât prevederile legale supuse controlului de constituționalitate constituie norme de drept penal substanțial, iar standardele dreptului la un proces echitabil se asigură prin dispozițiile dreptului procesual penal. Totodată, cât privește invocarea dispozițiilor art. 30 și 40 din Constituție, Curtea reține că acestea, referindu-se la libertatea de exprimare, respectiv la dreptul de asociere, nu au incidență în cauză.

33. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 lit. f) din Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, cu referire la sintagma „orice alte acțiuni”, excepție ridicată de Attila-Csaba Pantics și de Levente Pantics în Dosarul nr. 1.943/2/2019* al Curții de Apel București — Secția a II-a penală.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de aceiași autori în același dosar al aceleiași instanțe și constată că dispozițiile art. 404 din Codul penal, cu referire la sintagma „pune în pericol securitatea națională”, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel București — Secția a II-a penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 17 octombrie 2024.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Mihaela Ionescu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 49

din 18 februarie 2025

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 alin. (3) din Legea nr. 207/2015
privind Codul de procedură fiscală

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Daniela Ramona Marițiu	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 alin. (3) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, excepție ridicată de Societatea Fincodrum — S.A. din Brașov în Dosarul nr. 295/64/2022 al Curții de Apel Brașov — Secția contencios administrativ și fiscal. Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 193D/2023.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 31 octombrie 2023, cu participarea reprezentantei Ministerului Public, procuror Loredana Brezeanu. Dezbaterile au fost consemnate în încheierea de ședință din acea dată, când Curtea, în temeiul prevederilor art. 57 și ale art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a amânat succesiv pronunțarea, iar la data de 18 februarie 2025 a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

3. Prin Încheierea din 18 ianuarie 2023, pronunțată în Dosarul nr. 295/64/2022, **Curtea de Apel Brașov — Secția contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 alin. (3) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală**, excepție ridicată de Societatea Fincodrum — S.A. din Brașov într-o cauză având ca obiect soluționarea unei acțiuni prin care s-a solicitat anularea unei decizii de angajare a răspunderii solidare în situația atragerii răspunderii solidare prevăzute de art. 25 alin. (3) lit. b) și c) din Codul de procedură fiscală.

4. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autoarea acesteia arată că dispozițiile criticate sunt neclare deoarece nu instituie niciun reper temporal în ceea ce privește perioada în care debitoarea are raporturi de muncă sau de prestări servicii cu anumiți angajați/clienti și nici perioada sau durata de timp la care se raportează „preluarea” clienților sau a angajaților de către persoana căreia i se atrage răspunderea solidară. Textul criticat îngreșește dreptul la muncă al persoanelor disponibilizate de către o societate aflată în insolvență, prin interdicția mascată impusă acestora de a se angaja la o societate afiliată cu cea aflată în insolvență. De asemenea, sunt încălcate prevederile art. 45 din Constituție, prin aceea că textul criticat îngreșește accesul unei persoane afiliate cu o societate aflată în insolvență de a desfășura activitate economică cu clienții sau furnizorii debitoarei, inclusiv în cazul în care clientul este reprezentat de o autoritate publică ce contractează serviciile prin intermediul unor licitații publice.

5. În ceea ce privește prevederile art. 53 din Constituție apreciază că restrângerea dreptului de a derula raporturi contractuale cu angajații/clientii/furnizorii debitoarei nu poate fi încadrată în niciunul dintre cazurile excepționale reglementate de acest text constituțional. Totodată, textul criticat aduce atingere prevederilor art. 135 din Legea fundamentală, având în vedere că instituirea unor asemenea interdicții limitează principiile economiei de piață, respectiv libera inițiativă și concurența.

6. **Curtea de Apel Brașov — Secția contencios administrativ și fiscal** apreciază că textul criticat nu întrunește exigențele de claritate, precizie și previzibilitate și este astfel incompatibil cu principiul fundamental privind respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor. În ceea ce privește încălcarea dispozițiilor art. 41, 45, 53 și 135 din Legea fundamentală apreciază că nu există contrarierate, dat fiind faptul că prin textul criticat se instituie răspunderea solidară a unei persoane juridice alături de debitorul insolvent sau insolubil, în anumite condiții restrictive care au în vedere relațiile juridice strânse între acestea, ceea ce nu echivalează cu o restrângere a dreptului la muncă, la libertate economică, liberă inițiativă sau concurență, nefiind vreun drept sau vreo libertate care să fi fost restrânsă prin dispozițiile de lege criticate.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă dispozițiile art. 25 alin. (3) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 547 din 23 iulie 2015, cu următorul conținut: „*Persoana juridică răspunde solidar cu debitorul declarat insolubil în condițiile prezentului cod sau declarat insolvent dacă, direct ori indirect, controlează, este controlată sau se află sub control comun cu debitorul și dacă este îndeplinită cel puțin una dintre următoarele condiții:*

a) *dobândește, cu orice titlu, dreptul de proprietate asupra unor active de la debitor, iar valoarea contabilă a acestor active reprezintă cel puțin jumătate din valoarea contabilă a tuturor activelor dobânditorului;*

b) are sau a avut raporturi contractuale cu clienții și/sau cu furnizorii, alții decât cei de utilități, care au avut sau au raporturi contractuale cu debitorul în proporție de cel puțin jumătate din totalul valoric al tranzacțiilor;

c) are sau a avut raporturi de muncă sau civile de prestări de servicii cu cel puțin jumătate dintre angajații sau prestatorii de servicii ai debitorului.”

11. Autoarea excepției susține că textul criticat contravine prevederilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (5) referitor la criteriile de calitate a legii, art. 41 privind munca și protecția socială a muncii, art. 45 referitor la libertatea economică, art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți și art. 135 referitor la economia României.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că autoarea acesteia, prin cererea de chemare în judecată, a solicitat Curții de Apel Brașov anularea deciziei de angajare a răspunderii solidară în situația atragerii răspunderii solidară prevăzute la art. 25 alin. (3) lit. b) și c) din Codul de procedură fiscală și a deciziei emise de Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov prin care a fost respinsă ca neîntemeiată contestația împotriva deciziei de angajare a răspunderii solidară.

13. Așa fiind, Curtea observă că dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. a) din Codul de procedură fiscală nu sunt incidente în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. Astfel, potrivit prevederilor art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, „Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești [...] privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei [...]”. Prin urmare, ținând cont de prevederile art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 alin. (3) lit. a) din Codul de procedură fiscală este inadmisibilă, textul criticat neavând legătură cu soluționarea cauzei.

14. În continuare, examinând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 alin. (3) lit. b) și c) din Codul de procedură fiscală, Curtea observă că în ceea ce privește încălcarea prevederilor constituționale ale art. 41, 45 și 135 s-a mai pronunțat anterior, stabilind că aceste critici sunt neîntemeiate. Așa fiind, în ceea ce privește susținerea referitoare la încălcarea dispozițiilor art. 45 și 135 din Legea fundamentală instanța constituțională, prin Decizia nr. 118 din 9 februarie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 149 din 8 martie 2010, și Decizia nr. 1.112 din 8 septembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 664 din 6 octombrie 2009, a constatat că aceasta nu este întemeiată, deoarece faptul că se instituie răspunderea solidară a unei persoane juridice alături de debitorul insolvent sau insolvabil, în anumite condiții restrictive care au în vedere relațiile juridice strânse dintre aceștia, nu echivalează cu o restrângere a liberei inițiative. Cu același prilej, Curtea a stabilit că, pentru a asigura caracterul economiei de piață, statul are obligația ca, prin autoritățile publice competente, să ia toate măsurile necesare pentru revigorarea economiei, cum ar fi și măsura eliminării din viața economică a operatorilor economici neviabili. Una dintre măsuri este legislația în domeniul falimentului și al reorganizării judiciare a persoanelor juridice, precum și al răspunderii pentru plata obligațiilor restante ale debitorului declarat insolvent. În ipoteza în care, în cadrul politicii fiscale, legiuitorul ar stabili că persoanele juridice legate prin relații contractuale de insolvent nu răspund solidar, aceasta ar însemna să le exonereze de răspundere juridică și să renunțe la colectarea venitului bugetar datorat.

15. De asemenea, Curtea a reținut că invocarea, în susținerea excepției, a dispozițiilor art. 41 din Constituție este lipsită de relevanță din moment ce textul criticat nu creează vreo

restricție cu privire la dreptul la muncă al persoanelor fizice. Răspunderea solidară este întemeiată pe faptul că debitorul a acumulat datorii la bugetul de stat; condițiile prevăzute de art. 27 alin. (2) din Codul de procedură fiscală reprezintă mai degrabă indicii pentru organul fiscal în vederea descoperirii unor posibile legături strânse între diversele persoane juridice, pentru a putea recupera creanțele fiscale și pentru a asigura ritmicitatea veniturilor publice.

16. Distinct de cele reținute de instanța de contencios constituțional în jurisprudența sa, Curtea constată că în cauza de față autoarea excepției invocă lipsa de claritate și de previzibilitate a dispozițiilor legale criticate. În acest context, Curtea reține că aplicabilitatea principiului calității și previzibilității legii în materie fiscală a fost analizată de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 724 din 19 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 91 din 31 ianuarie 2025. În paragrafele 80-82 și 85 ale acestei decizii, în ceea ce privește principiul previzibilității legii, Curtea a observat că autoritatea legiuitoare, Parlamentul sau Guvernul, după caz, are obligația de a edicta norme care să respecte exigențele referitoare la claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate. Referitor la cerințele de claritate, precizie și previzibilitate ale normei juridice, Curtea, prin Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011, ori Decizia nr. 662 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 47 din 20 ianuarie 2015, a reținut că art. 1 alin. (5) din Constituție consacră principiul respectării obligatorii a legilor. Pentru a fi respectată de destinatarii săi, legea trebuie să îndeplinească anumite cerințe de claritate, precizie și previzibilitate, astfel încât acești destinatari să își poată adapta în mod corespunzător conduita. Prin Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, Curtea a precizat că previzibilitatea legii presupune ca aceasta să fie suficient de precisă și clară pentru a putea fi aplicată, altfel spus, să permită persoanelor interesate — care pot apela la nevoie la sfatul unui specialist — să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat.

17. În legătură cu principiul previzibilității normei legale, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, de exemplu, prin Hotărârea din 20 mai 1999, pronunțată în Cauza *Rekvenyi împotriva Ungariei*, paragraful 34, că previzibilitatea consecințelor ce decurg dintr-un act normativ determinat nu poate avea o certitudine absolută, întrucât, oricât de dorită ar fi, aceasta ar da naștere unei rigidități excesive a reglementării. În Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în Cauza *Dragotoniu și Militaru-Pidhorni împotriva României*, paragraful 35, instanța europeană a arătat că însemnătatea noțiunii de previzibilitate depinde în mare măsură de contextul normei juridice, de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și de calitatea destinatarilor săi. Previzibilitatea legii nu se opune faptului ca persoana interesată să fie nevoită să recurgă la o bună consiliere pentru a evalua, la un nivel rezonabil în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea decurge dintr-o anumită acțiune. Totodată, din cauza principiului generalității legilor, conținutul acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. De asemenea, numeroase legi se folosesc de eficacitatea formulilor mai mult sau mai puțin vagi pentru a evita o rigiditate excesivă și a se putea adapta la schimbările de situație. Interpretarea și aplicarea unor asemenea texte depind

de practică (hotărârile din 25 mai 1993 și din 15 noiembrie 1996, pronunțate în cauzele *Kokkinakis împotriva Greciei*, paragraful 40, și *Cantoni împotriva Franței*, paragraful 31).

18. De asemenea, prin Decizia nr. 404 din 10 aprilie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 347 din 6 mai 2008, Curtea Constituțională a reținut că, deși principiul stabilității/securității raporturilor juridice nu este în mod expres consacrat de Constituția României, acest principiu se deduce atât din prevederile art. 1 alin. (3) din aceasta, potrivit cărora România este stat de drept, democratic și social, cât și din preambulul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa. În legătură cu acest principiu, instanța de la Strasbourg a reținut că „unul dintre elementele fundamentale ale supremației dreptului este principiul securității raporturilor juridice” (Hotărârea din 6 iunie 2005, pronunțată în Cauza *Androne împotriva României*, Hotărârea din 7 octombrie 2009, pronunțată în Cauza *Stanca Popescu împotriva României*). Curtea europeană a mai statuat că, „odată ce Statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență rezonabile pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții” (Hotărârea din 1 decembrie 2005, pronunțată în Cauza *Păduraru împotriva României*, Hotărârea din 6 decembrie 2007, pronunțată în Cauza *Beian împotriva României*). Curtea Constituțională, prin jurisprudența sa, precum și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența constantă (Hotărârea din 5 ianuarie 2000, pronunțată în Cauza *Beyeler împotriva Italiei*, Hotărârea din 23 noiembrie 2000, pronunțată în Cauza *Fostul rege al Greciei și alții împotriva Greciei*, și Hotărârea din 8 iulie 2008, pronunțată în Cauza *Fener Rum Patrikliği împotriva Turciei*), au statuat că principiul legalității presupune existența unor norme de drept intern suficient de accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor, conducând la caracterul de *lex certa* al normei (a se vedea în acest sens, spre exemplu, Decizia nr. 189 din 2 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 307 din 5 aprilie 2006, sau Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 116 din 15 februarie 2012). În același sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că legea trebuie, într-adevăr, să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. Pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (a se vedea și Decizia nr. 900 din 15 decembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1274 din 22 decembrie 2020, paragraful 88).

19. Totodată, Curtea a reamintit că principiul constituțional al previzibilității legii are o semnificație aparte în materie fiscală, unde regulile sunt tehnice și complexe și se adresează contribuabililor nespecialiști. Raporturile de drept fiscal sunt consacrate la nivel constituțional de art. 56, intitulat „Contribuții financiare”, care prevede următoarele: „(1) Cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice. (2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale. (3) Orice alte prestații sunt interzise, în afara celor stabilite prin lege, în situații excepționale”. De asemenea, art. 139 alin. (1) din Constituție prevede că „Impozitele, taxele și orice alte venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat se stabilesc numai prin lege”. Cu alte cuvinte, obligația cetățenilor de a contribui la cheltuielile publice trebuie să se realizeze numai în cadrul unui sistem legal de impuneri, care să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.

Atunci când fac referire la „sistemul legal de impuneri” și la stabilirea veniturilor la bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat „numai prin lege”, normele constituționale generează în sarcina statului nu numai obligația de a stabili un sistem care să țină seama de realitatea specifică a contribuabililor, pe de o parte, și de nevoile statului, adică de dimensiunile cheltuielilor publice, pe de altă parte, ci și obligația ca acest sistem să se fundamenteze pe lege, deci pe un cadru legislativ riguros reglementat, clar și coerent, care să asigure previzibilitate atât pentru contribuabil, cât și pentru stat. Dreptul legiuitorului de a reglementa formarea, administrarea, întrebuintarea și controlul resurselor financiare ale statului, astfel cum rezultă din prevederile constituționale, nu este unul absolut, ci este supus exigențelor constituționale referitoare la principiul legalității și securității raporturilor juridice fiscale, în componenta privind calitatea normelor edictate. De altfel, potrivit dispozițiilor art. 3 din Codul fiscal, unul dintre principiile fiscalității este cel referitor la certitudinea impunerii [art. 3 lit. b)] care vizează „elaborarea de norme juridice clare, care să nu conducă la interpretări arbitrare, iar termenele, modalitatea și sumele de plată să fie precis stabilite pentru fiecare plătitor, respectiv aceștia să poată urmări și înțelege sarcina fiscală ce le revine [...]” (Decizia nr. 900 din 15 decembrie 2020, precitată, paragraful 89).

20. Din această perspectivă, aplicând în cauza dedusă judecării considerentele de principiu rezultate din jurisprudența instanței de contencios constituțional, Curtea constată că dispozițiile criticate cuprind reglementări insuficient elaborate și lipsite de precizie și previzibilitate. Astfel, Curtea observă că denumirea marginală a art. 25 din Codul de procedură fiscală este „Răspunderea solidară”. Aceasta este definită de dispozițiile art. 1.382 din Codul civil în sensul că „cei care răspund pentru o faptă prejudiciabilă sunt ținuți solidar la reparație față de cel prejudiciat”. În literatura juridică de specialitate (Emilian Duca, „Codul de procedură fiscală comentat și adnotat”, Editura Universul Juridic, București, 2019, p. 25), s-a precizat că solidaritatea poate fi activă (atunci când sunt mai mulți creditori) sau pasivă (când sunt mai mulți debitori). În cazul creanțelor fiscale operează solidaritatea pasivă, fiecare dintre debitori este obligat să plătească întreaga datorie (obligație fiscală), putând apoi să exercite acțiunea în regres asupra celorlalți debitori.

21. Curtea reține că dispozițiile art. 25 din Codul de procedură fiscală reglementează răspunderea solidară în materie fiscală, detaliind ipotezele în care anumite persoane devin responsabile pentru plata unei datorii fiscale care nu le aparține lor, ci unui alt contribuabil. Din dispozițiile de lege criticate rezultă că răspunderea solidară se poate angaja în situația persoanei juridice care, direct ori indirect, controlează, este controlată sau se află sub control comun cu debitorul și dacă este îndeplinită cel puțin una dintre condițiile prevăzute de text. Una dintre condițiile prevăzute de textul de lege criticat este cea potrivit căreia persoana juridică răspunde solidar cu debitorul declarat insolubil/insolvent dacă are sau a avut raporturi de muncă sau civile de prestări de servicii cu cel puțin jumătate dintre angajații sau prestatorii de servicii ai debitorului [art. 25 alin. (3) lit. c) din Codul de procedură fiscală].

22. Curtea observă că, din perspectiva existenței unui raport de muncă sau civil de prestări de servicii, textul legal criticat reglementează două ipoteze, și anume: (1) cazul în care persoana juridică ce răspunde solidar are astfel de raporturi cu cel puțin jumătate dintre angajații sau prestatorii de servicii ai debitorului declarat insolubil/insolvent și (2) cazul în care persoana juridică ce răspunde solidar a avut astfel de raporturi cu cel puțin jumătate dintre angajații sau prestatorii de servicii ai debitorului declarat insolubil/insolvent.

23. În ceea ce privește stabilirea răspunderii solidare, Curtea reține că aceasta este reglementată de dispozițiile art. 26 din Codul de procedură fiscală, potrivit cărora răspunderea persoanelor prevăzute la art. 25 din același act normativ se stabilește prin decizie (act administrativ fiscal) emisă de organul fiscal competent pentru fiecare persoană fizică sau juridică în parte. În vederea stabilirii persoanelor juridice care se încadrează în prevederile art. 25 alin. (3) din Codul de procedură fiscală, organele fiscale competente în executarea silită a debitorului trebuie să desfășoare activități ce constau în identificarea, evaluarea și gestionarea tuturor documentelor relevante ce vor sta la baza demarării procedurii de angajare a răspunderii solidare. Cu alte cuvinte, în mod logic, pentru a stabili că o persoană juridică răspunde solidar, în temeiul art. 25 alin. (3) din Codul de procedură fiscală, organele fiscale competente vor analiza îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege având în vedere fapte și documente anterioare momentului emiterii deciziei.

24. Cu toate acestea, Curtea reține că dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. c) din Codul de procedură fiscală prevăd, în prima ipoteză, condiția potrivit căreia persoana juridică ce răspunde solidar are raporturi de muncă sau civile de prestări de servicii cu cel puțin jumătate dintre angajații sau prestatorii de servicii ai debitorului. Corelativ, reglementarea condiției naște în sarcina organului fiscal competent obligația de a verifica îndeplinirea acesteia la momentul emiterii actului administrativ fiscal de stabilire a răspunderii solidare. În acest context, Curtea observă că legiuitorul utilizează verbul „a avea” la timpul prezent [„are (...) raporturi de muncă sau civile de prestări de servicii”], a cărui trăsătură temporală definitorie indică faptul că această formă verbală este în mod obișnuit asociată cu semnificația „proces desfășurat concomitent cu actul enunțării” (Gramatica limbii române, vol. I, „Cuvântul”, Editura Academiei Române, București, 2005, p. 407), deci al constatării.

25. Așa fiind, din modalitatea de reglementare a primei ipoteze a dispozițiilor art. 25 alin. (3) lit. c) din Codul de procedură fiscală rezultă că organul fiscal competent este ținut să verifice dacă, la momentul desfășurării verificărilor, persoana juridică are raporturi de muncă sau civile de prestări de servicii cu cel puțin jumătate dintre angajații sau prestatorii de servicii ai debitorului.

26. În acest context, Curtea reține că răspunderea solidară a persoanei juridice se stabilește pentru obligația fiscală principală și pentru accesoriile acesteia, datorate de către debitor. Potrivit art. 1 pct. 28 și 29 din Codul de procedură fiscală, obligația fiscală principală reprezintă obligația de plată a impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale, iar obligația fiscală accesorie reprezintă obligația de plată a dobânzilor, penalităților sau a majorărilor, aferente unor obligații fiscale principale. Astfel, obligația fiscală se referă la acele obligații fiscale principale și accesorii pe care debitorul le datorează pentru o perioadă anterioară momentului emiterii actului administrativ fiscal prin care se constată răspunderea solidară.

27. Or, având în vedere cele anterior expuse, rezultă că prima ipoteză a dispozițiilor art. 25 alin. (3) lit. c) din Codul de procedură fiscală permite organului fiscal să rețină răspunderea solidară a unei persoane juridice care, doar la momentul emiterii actului administrativ fiscal, are raporturi de muncă sau civile de prestări de servicii cu cel puțin jumătate dintre angajații sau prestatorii de servicii ai debitorului, fără ca aceste raporturi să fi existat și anterior stabilirii acestei răspunderi. Cu alte cuvinte, organul fiscal competent poate stabili răspunderea solidară a unei persoane juridice pentru acele obligații fiscale ale debitorului declarat insolubil/insolvent care au luat naștere într-o anumită perioadă de timp, deși în acea perioadă persoana

juridică în cauză nu a avut raporturi de muncă sau civile de prestări de servicii cu cel puțin jumătate dintre angajații sau prestatorii de servicii ai debitorului.

28. În continuare, Curtea observă că, la prima vedere, dispozițiile art. 25 alin. (5) din Codul de procedură fiscală reglementează o limitare în ceea ce privește stabilirea răspunderii solidare, textul anterior menționat prevăzând că „răspunderea persoanelor prevăzute de prezentul articol privește obligațiile fiscale principale și accesorii ale perioadei pentru care au avut calitatea ce a stat la baza atragerii răspunderii solidare”.

29. Or, Curtea constată că, pe de o parte, art. 25 alin. (5) din Codul de procedură fiscală are în vedere calitatea pe care o au/au avut-o la un moment dat persoanele pentru care s-a stabilit răspunderea solidară, iar, pe de altă parte, lit. c) a alin. (3) al art. 25 din Codul de procedură fiscală se încadrează în categoria condițiilor ce trebuie îndeplinite pentru a se putea constata răspunderea solidară a unei persoane juridice.

30. Astfel, Curtea observă că cei doi termeni — „calitate” și „condiție” — nu se află într-un raport de sinonimie pentru a putea avea înțelesuri identice sau apropiate. Din contră, înțelesul celor doi termeni este diferit, prin „calitate” înțelegându-se totalitatea însușirilor și laturilor esențiale în virtutea cărora un lucru este ceea ce este, deosebindu-se de celelalte lucruri, poziție, situație, titlu care conferă un drept, iar „condiție” având sensul de fapt, împrejurare de care depinde apariția unui fenomen sau care influențează desfășurarea unei acțiuni, putând-o frâna sau stimula.

31. Așa fiind, Curtea constată că dispozițiile art. 25 alin. (5) din Codul de procedură fiscală nu pot fi aplicate pentru a limita temporal stabilirea răspunderii solidare atunci când organul fiscal apreciază ca fiind incidente dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. c) din același act normativ.

32. În continuare, astfel cum s-a precizat, Curtea reține că cea de-a doua ipoteză a dispozițiilor art. 25 alin. (3) lit. c) din Codul de procedură fiscală reglementează cazul în care persoana juridică ce răspunde solidar a avut raporturi de muncă sau civile de prestări de servicii cu cel puțin jumătate dintre angajații sau prestatorii de servicii ai debitorului declarat insolubil/insolvent. Spre deosebire de prima ipoteză, anterior analizată, în cea de-a doua ipoteză reglementată de dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. c) din Codul de procedură fiscală legiuitorul utilizează verbul „a avea” la timpul perfect compus [„a avut raporturi de muncă sau civile de prestări de servicii”], a cărui trăsătură temporală de bază permite utilizarea formei verbale numai în enunțuri care exprimă procese desfășurate în zona semantică „trecut”. În ceea ce privește formele de perfect compus, Curtea observă că acestea pot asigura referința unui enunț (localizarea în zona trecutului) fără altă indicație temporală. În astfel de situații, punctul de reper este momentul enunțării, iar distanța față de acesta este nedeterminată (Gramatica limbii române, vol. I, „Cuvântul”, Editura Academiei Române, București, 2005, p. 416).

33. Raportând acestea la cea de-a doua ipoteză reglementată de dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. c) din Codul de procedură fiscală, Curtea reține că punctul de reper este momentul stabilirii răspunderii solidare a persoanei juridice, iar intervalul temporal pentru care se va verifica existența unor raporturi de muncă sau civile de prestări de servicii ale acesteia cu cel puțin jumătate dintre angajații sau prestatorii de servicii ai debitorului declarat insolubil/insolvent (distanța față de punctul de reper) este determinat, pe de o parte, de punctul de reper, iar, pe de altă parte, de momentul înființării persoanei juridice. Aceasta deoarece, în cazul dat, legiuitorul nu a utilizat nicio circumstanță temporală care să direcționeze analiza organului fiscal spre o anumită perioadă de timp din existența persoanei juridice care răspunde solidar. Așa fiind, organul fiscal poate lua

în considerare orice perioadă de timp apreciază ca fiind necesară îndeplinirii condiției prevăzute de ipoteza a doua a art. 25 alin. (3) lit. c) din Codul de procedură fiscală.

34. Cu alte cuvinte, pentru a constata existența unor raporturi de muncă sau civile de prestări de servicii cu cel puțin jumătate dintre angajații sau prestatorii de servicii ai debitorului declarat insolubil/insolvent, organul fiscal poate lua în considerare fie o perioadă lungă de timp, fie perioade distincte din activitatea persoanei juridice ori poate cumula perioade distincte din activitatea persoanei juridice, pentru ca procentul prevăzut de dispozițiile de lege criticate să fie atins și astfel condiția prevăzută de textul criticat să fie îndeplinită.

35. Curtea reține că cele anterior precizate referitor la incidența dispozițiilor art. 25 alin. (5) din Codul de procedură fiscală sunt pe deplin aplicabile și în ceea ce privește a doua ipoteză reglementată de dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. c) din Codul de procedură fiscală.

36. Așa fiind, Curtea constată că dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. c) din Codul de procedură fiscală creează posibilitatea aplicării abuzive a acestui text de lege de către organul fiscal, permițându-i acestuia o extrapolare abuzivă a normelor de drept fiscal asupra unor situații despre care justițiabilul nu a știut că ar avea semnificații în sfera ilicitului fiscal. Norma fiscală trebuie să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. Pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului.

37. Curtea a statuat că o dispoziție legală trebuie să fie precisă, neechivocă, să instituie norme clare, previzibile și accesibile, a căror aplicare să nu permită arbitrarul sau abuzul. Norma juridică trebuie să reglementeze în mod unitar, uniform, să stabilească cerințe minimale aplicabile tuturor destinatarilor săi (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 17 din 21 ianuarie

2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 79 din 30 ianuarie 2015, paragraful 75, Decizia nr. 249 din 5 mai 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 850 din 30 august 2022, paragraful 25).

38. Atâta vreme cât dispozițiile criticate nu stabilesc cerințe minimale aplicabile în evaluarea îndeplinirii condiției prevăzute de dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. c) din Codul de procedură fiscală, apare cu evidență că legea relativizează în mod nepermis criteriile aplicabile, lăsând la latitudinea fiecărui organ fiscal evaluarea, în mod diferențiat, a unor situații similare.

39. Așa fiind, Curtea constată că dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. c) din Codul de procedură fiscală încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5) întrucât sunt lipsite de claritate și precizie și generează aplicare discreționară și abuz ce afectează implementarea unitară a prevederilor legislației fiscale și stabilirea corectă a creanțelor fiscale.

40. În ceea ce privește dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. b) din Codul de procedură fiscală, Curtea reține că acestea operează cu aceleași ipoteze ca și dispozițiile anterior analizate, reglementând (1) cazul în care persoana juridică ce răspunde solidar are raporturi contractuale cu clienții și/sau cu furnizorii, alții decât cei de utilități, care au avut sau au raporturi contractuale cu debitorul în proporție de cel puțin jumătate din totalul valoric al tranzacțiilor, și (2) cazul în care persoana juridică ce răspunde solidar a avut raporturi contractuale cu clienții și/sau cu furnizorii, alții decât cei de utilități, care au avut sau au raporturi contractuale cu debitorul în proporție de cel puțin jumătate din totalul valoric al tranzacțiilor.

41. Având în vedere similitudinea reglementării, Curtea constată că cele anterior analizate sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în ceea ce privește dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. b) din Codul de procedură fiscală, acestea fiind, de asemenea, lipsite de claritate și precizie și generând aplicare discreționară și abuz ce afectează implementarea unitară a prevederilor legislației fiscale și stabilirea corectă a creanțelor fiscale.

42. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi, în ceea ce privește dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. a) din Codul de procedură fiscală și, cu majoritate de voturi, în ceea ce privește dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. b) și c) din Codul de procedură fiscală,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, excepție ridicată de Societatea Fincodrum — S.A. din Brașov în Dosarul nr. 295/64/2022 al Curții de Apel Brașov — Secția contencios administrativ și fiscal.

2. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de aceeași autoare în același dosar al aceleiași instanțe și constată că soluția legislativă cuprinsă în art. 25 alin. (3) lit. b) și c) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, care nu precizează criteriile necesare constatării îndeplinirii condițiilor ce atrag răspunderea solidară a persoanei juridice, este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Curții de Apel Brașov — Secția contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 18 februarie 2025.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Daniela Ramona Marițiu

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

DEPARTAMENTUL PENTRU RELAȚIA CU REPUBLICA MOLDOVA

ORDIN

pentru aprobarea ghidului și a documentarului de finanțare nerambursabilă — D.R.R.M. 2025

Având în vedere prevederile:

— art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 52/2021 privind stabilirea unor măsuri la nivelul administrației publice centrale, aprobată prin Legea nr. 266/2021;

— pct. 5 al anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 832/2022 privind stabilirea atribuțiilor, organizarea și funcționarea Cancelariei Prim-Ministrului, cu modificările și completările ulterioare;

— Hotărârii Guvernului nr. 808/2021 privind organizarea, funcționarea și atribuțiile Departamentului pentru Relația cu Republica Moldova, cu modificările ulterioare;

— Legii nr. 299/2007 privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

— Legii nr. 321/2006 privind regimul acordării finanțărilor nerambursabile pentru programele, proiectele sau acțiunile privind sprijinirea activității românilor de pretutindeni și a organizațiilor reprezentative ale acestora, precum și a modului de repartizare și de utilizare a sumei prevăzute în bugetul Ministerului pentru Românii de Pretutindeni pentru această activitate, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

— Legii bugetului de stat pe anul 2025 nr. 9/2025,

în temeiul art. 4 alin. (5) din Hotărârea Guvernului nr. 808/2021 privind organizarea, funcționarea și atribuțiile Departamentului pentru Relația cu Republica Moldova, cu modificările ulterioare,

secretarul de stat al Departamentului pentru Relația cu Republica Moldova emite prezentul ordin.

Art. 1. — Se aprobă ghidul și documentarul de finanțare nerambursabilă — D.R.R.M. 2025, prevăzute în anexa*) care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — La data intrării în vigoare a prezentului ordin, Ordinul secretarului de stat al Departamentului pentru Relația cu Republica Moldova nr. 812/2024 pentru aprobarea ghidului și a documentarului de finanțare nerambursabilă — D.R.R.M. 2024, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 89 și 89 bis din 31 ianuarie 2024, se abrogă.

Art. 3. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și pe site-ul Departamentului pentru Relația cu Republica Moldova.

p. Secretarul de stat al Departamentului
pentru Relația cu Republica Moldova,
Constantin-Valentin Răducanu

București, 12 martie 2025.
Nr. 44.

*) Anexa se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 237 bis, care se poate achiziționa de la Centrul pentru relații cu publicul din șos. Panduri nr. 1, bloc P33, parter, sectorul 5, București.

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2025 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	2.910	800	290
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	3.450		320
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	5.180		470
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	990		110
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	3.960		360
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	3.680		340
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	1.270		120

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

Pentru comenzi, accesați www.monitoruloficial.ro, Magazin online, Monitorul Oficial — apariții și abonamente.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2025 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual*				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	65	160	400	960	2.110	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	115	290	730	1.750	3.850	1.150	2.880	7.200	17.280	38.020

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual*				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	75	190	480	1.150	2.530	750	1.880	4.700	11.280	24.820
ExpertMO	140	350	880	2.110	4.640	1.400	3.500	8.750	21.000	46.200

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	140 lei/an
--	------------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

* Tarifele anuale se aplică pentru comenzile online efectuate până la 31 ianuarie 2025.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Relații cu publicul: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.

Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78/79/83.

Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

5 948493 637134